

מרכזי הקיימות יוצרים מקום

הגדרת מקום ובעלי עניין

הערכת מקום וזיהוי סוגיות

בחינת אפשרויות נוספות לשיתוף והרחבת מעגלים

יצירת חזון למקום

התנסות קצרת טווח

הערכה של הפעילות במקום ובחינה חוזרת של החזון והביצוע

עקרונות "יוצרים מקום"

- הקהילה היא המומחה - חשוב להתבונן ולהקשיב כצעד ראשון ולאורך התהליך.
- יצירת חזון משותף למקום יוצרת שותפות במרחב.
- פשוט, מהיר, דולל.
- רב תחומיות וזוויות הסתכלות מגוונות במיפוי ובתכנון.
- ליצור מקום טוב זה תהליך קהילתי מתמשך.
- עירוב שימושים - לפחות 10 שימושים שונים הם תנאי למקום טוב.
- הטמעת עשרת ערוצי הפעולה לקיימות בתהליך ובמקום.

מהו תהליך "יוצרים מקום"?

"יוצרים מקום" הוא תהליך של התערבות קהילתית במרחב הציבורי. ארגון [Project for Public Spaces - PPS](#) מארה"ב, פיתח את המתודה, המופצת בכל העולם, ובשנים האחרונות גם בישראל. יצירת מקום הוא כלי חברתי לקידום עירוניות טובה, אורח חיים מקיים ואזרחות פעילה. שיטה זו מקדמת את המרחב הציבורי והשותפות הקהילתית כמנוע לקידום מקום שטוב לחיות בו.

"יוצרים מקום" הוא תהליך מתמשך של הקהילה לעיצוב המרחב המשותף בסביבתה הקרובה באמצעים פשוטים, גמישים וזולים. ההזדמנות והאחריות שמייצר התהליך הם אלו הבונים את הקהילה המובילה אותם, מחזקים ומעצבים את יכולותיה.

מטרת המדריך היא ליצור מפת דרכים תמציתית לקידום תהליך "יוצרים מקום" בקהילה, וכך לחשוף ולהנגיש את המתודה גם בפני מי שעובדים עם הקהילה, ואינם מגיעים מתחום התכנון.

"חיים של עולם אחד" מסגרת פעולה לקיימות מקומית

הרעיון של "חיים של עולם אחד" מבית ארגון "ביורגי'ונל" הבריטי, מציע לנו עשרה ערוצי פעולה כדי שנוכל לחיות באופן התואם את משאבי כדור הארץ. אם נפעל לפי עשרת הערוצים הללו, במשק הבית, השכונה והרשות המקומית - נוכל לקדם אורח חיים מקיים ומקום שטוב לחיות בו.

עשרה ערוצי פעולה לשכונה מקיימת

 שימור מים	 אנרגיה
 טיפוח טבע	 פסולת
 קהילה, מורשת ותרבות	 תחבורה מקיימת
 נכונות מקומית וצריכה	 חומרים ובנייה
 בריאות ואושר	 חינוך לקיימות

מה ליצירת מקום ולקיימות?

מעבר לאורח חיים מקיים הוא צו השעה. קידום קיימות מקומית יוצר מקום שטוב לחיות בו תוך שגשוג לחברה, לסביבה ולכלכלה.

יצירת מקום במרחב הציבורי מוסיפה הליכה ומפגשים אנושיים והופכת את המרחב הציבורי לנגיש ומזמין לבילוי שעות הפנאי מחוץ למעגלי הצריכה. החיבור לקיימות דרך אחריות משותפת למקום ולנחלת הכלל, ישפר את חיינו, יחזק את הקהילה, וגם יאפשר לנו להשאיר לילדינו ונכדינו את אותה איכות החיים.

איך ממפים מקום?

איסוף צרכים מגוונים, ממספר רב ככל האפשר של בעלי עניין, הוא שלב מפתח לתהליך יצירת מקום מוצלח.

כלי המיפוי הם רבים ומגוונים, וניתן למצוא אותם באתר המרכז לקיימות מקומית www.kayamut.org.il

יחד עם הכלים המבוססים על מובילי התהליך, תצפיות, ראיונות ועוד, ישנם כלים פתוחים יותר המאפשרים ליותר תושבים להגיב ולקחת חלק בתהליך.

שאלות ותשובות

האם חייבים תקציב כדי ליצור מקום במרחב?

לא בהכרח. שינויים בתשתית פיזית דורשים תקציב. שינויים בקנה מידה קטן יכולים להתבסס על פעילות של תושבים ומשאבים המגיעים מהקהילה. לעיתים מספיק תקציב מינימלי.

האם תהליך יוצרים מקום מחייב תיאום ומעורבות של הרשות המקומית?

"יוצרים מקום" הוא תהליך קהילתי של התושבים במקום. כדי להצליח חיוני לשתף את כל בעלי העניין במרחב. אם המרחב הוא בתחום אחריותה של הרשות המקומית היא חייבת להיות חלק מהתהליך. במקרים אחרים, מומלץ אך לא הכרחי.

האם מתכננים צריכים להוביל את התהליך?

לא. זהו תהליך קהילתי. רצוי להתייעץ עמם בשלב בחירת הפתרונות והשינויים במקום.

נחלת הכלל

נחלת הכלל בשכונה, היא אותו מרחב ציבורי השייך לכולם ואינו בבעלותו של אף אחד. אלו מקומות שיכולים להוסיף אושר והנאה לחיינו ולהפוך אותם לטובים יותר.

"יוצרים מקום" הוא אמצעי פשוט לעיצוב המרחב הציבורי כך שיענה על צרכיה המגוונים והמרובים של הקהילה המקומית, ירבה מפגשים אנושיים, יקדם אורח חיים מקיים, ויהפוך את השכונה ואת הישוב למקום שטוב לחיות בו.

איך מתחילים ולאן ממשיכים?

1. בחירת מקום יחד עם קבוצת בעלי עניין מהקהילה, מהרשות המקומית, עסקים סמוכים ועוד.
2. מיפוי משותף עם בעלי העניין:
 - מיפוי מזוהק של האפשרויות והצרכים השונים שהמקום יכול לתת להם מענה. מודל "יוצרים מקום" מציע מגוון כלי מיפוי קלים ונחלים.
 - בעקבות התובנות מהמיפוי - הרחבת מעגל בעלי העניין, צירוף פעילים וגיבוש קבוצה מובילה.
3. יצירת חזון אופטימי וסוחף למקום:
 - התייעצות עם מתכנן/ת ובחירת חלופה מתאימה.
 - עדכון כל בעלי העניין, על החלופה שנבחרה.
 - הגדרת מדדים להצלחה.
4. ביצוע התכנית בשטח עם הקהילה ובעלי העניין.
5. חגיגה של הקהילה במקום.
6. מעקב והמשך פיתוח - בדיקת השימוש במקום על ידי בעלי העניין, והשמעת שיפורים ושימושים נוספים.

מה עושים?

משאבים נוספים וכלים לקידום תהליך "יוצרים מקום" תמצאו באתר המרכז לקיימות מקומית בכתובת www.kayamut.org.il

מה באתר?

- כרטיסיות עבור מובילי תהליך העבודה למיפוי ראשוני של המקום.
- משחק לדירוג המקום ולסקר משתמשים.
- ערכה למיפוי הפעילות הקיימת במקום.
- תרשים לתכנון התהליך.
- מדריך מפורט וחומר רקע של הקליניקה האורבנית באוניברסיטה העברית בירושלים.